

Rimvydas Laužikas,
Daina Stankevičiūtė

Dubingių buvusios smuklės žvalgymai

Dubingių buvusi smuklė yra Dubingių miestelio (Molėtų r.) centre, kelių iš Giedraičių, Joniškio ir Bijutiškio sankryžoje. Smuklė yra kultūros paveldo objektas (NKVR unikalus objekto kodas 1513) (AtV 516). Smuklės aplinka archeologiškai žvalgyta 1967 m. (archeologė Irena Jučienė). Smuklės tyrimų medžiaga buvo publikuota 1971 m. lokaliajame monografijoje „Dubingiai“ (*Dubingiai*, V., 1971). 1979 m. Algirdas Baliulis atliko istorinius smuklės tyrimus.

2007 m. Asvejos regioninio parko iniciatyva buvo pradėti smuklės pastato rekonstrukcijos ir pritaikymo parko informacinio centro reikmėms darbai. Statybos darbus bei rangovo funkcijas atliko UAB „Naresta“. Statybos darbų metu atlikti archeologiniai smuklės vidaus ir aplinkos žvalgymai. Archeologinių žvalgymų tikslas buvo nustatyti, ar buvusios smuklės aplinkoje ir viduje yra išlikęs kultūrinis sluoksnis, kokia jo būklė ir paveldosauginė vertė.

Žvalgymų metu kasti šurfai Dubingių smuklės Š ir R pusėje bei viduje. Pastato Š pusėje, prie pamatų buvo iškasti 7 šurfai, R – 2 šurfai, viduje – viena perkasa. Taip pat žvalgyta vandentiekio ir elektros įvadų trasų bei vietinių valymo įrenginių teritorija. Bendras žvalgymų plotas – 276 m².

Visuose šurfuose užfiksuotas apie 50 cm storio judintos žemės sluoksnis (juodžemis su įvairiomis priemaišomis, buitinėmis atliekomis), po juo įžemis – geltonas molis. Judintos žemės sluoksnis yra susidaręs ardant kultūrinį

sluoksnį. Galima teigti, kad labiausiai kultūrinis sluoksnis suardytas apie 1970 m., vykdant smuklės rekonstrukcijos darbus, nes I. Jučienė, atlikusi žvalgymus prieš šiuos darbus, dar aptiko nesuardyto kultūrinio sluoksnio. Tuo tarpu 2007 m. tokių nesuardytų fragmentų neberasta.

Perkasoje smuklės viduje rasta horizontali kamino dalis, mūryta kalkių skiediniu iš 25,5–33,5x13,7–18x6,7–9,4 cm dydžio plytų (1 pav.). Specialus pagrindas kaminiui neišlietas. Aukščiausias kamino taškas – 55 cm nuo kamino apačios. Galime spėti, kad kaminas atliko horizontalaus dūmų nuvedimo nuo krosnies iki vertikalaus kamino funkcijas bei

1 pav. Kamino fragmentas Dubingių smuklėje.
R. Laužiko nuotr.

Fig. 1. Remains of chimney at the Dubingiai inn.

buvo naudojamas kaip papildomo šildymo įrenginys, sietinas su XIX a. statyta Dubingių smukle. Jos statybai naudotos bet kokios po ranka pasitaikiusios plytos (dalis jų iš Dubingių piliavietės).

2008 m. pavasarį į Dubingių smuklę kasas 1,8–2,2 m gylio ir apie 2 m pločio (viršuje) griovys, tiesios komunikacijos (vandentiekis, elektra). Darbų metu atlikti žvalgymai į ŠV pusę nuo smuklės esančioje kalvoje. Joje kultūrinio sluoksnio nerasta. Visu griovio lygiu 10–15 cm storio velėna užaugusi tiesiai ant nejudinto rausvai rudos spalvos molio sluoksnio.

Į V nuo smuklės buvo įrengiami vietiniai valymo įrenginiai. Kasant duobę šioje vietoje aptikta keliolika didelių, iki 50 cm skersmens, riedulių, netvarkingai suverstų į krūvą greičiausiai 1969 m. smuklės rekonstrukcijos metu, nes po riedulių krūva aptiktas XX a. antrosios pusės šiukšlynas (tarybinio laikotarpio butelių duženos, kamšteliai, apšviestos 35 mm fotojuostos).

Excavations at the Dubingiai inn

In 2007 the place of the Dubingiai inn an 276 m² area was excavated. The remains of the cultural layer of 18th–20th century were found. Inside of the inn the remains of a brick 19th century chimney were found (Fig. 1). Nails, hinges, coins, pottery were found in them.

Ilona Vaškevičiūtė, Bronius Dakanis

Čiobiškio miestelio žvalgomieji tyrinėjimai

Čiobiškio miestelio (Širvintų r.) V dalyje, į V nuo sakralinių pastatų ansamblio (AtV-660)

ir dvaro sodybos (G292K) teritorijų numatytas elektros kabelių klojimas. Kabelių klojimo vieta 80 m ilgiu patenka į bažnyčios ir kitų pastatų apsauginės zonos V pakraštį, o P praeina tik 5 m ta pačia kryptimi nuo dvaro sodybos teritorijos. Archeologiniams tyrimams atlikti buvo pasamdyta II „Senų senovė“.

Tyrimų metu būsimų trasų vietoje buvo iškasti 4 šurfai – trys 1x1 ir vienas 1x1,8 m dydžio, t. y. 4,8 m² plotas. Taip pat rankiniu būdu buvo kasama trasos dalis, einanti į P ir Š nuo šurfo IV. Į P pusę rankiniu būdu iškasta 9 m ilgio atkarpa, į Š – 4 m ilgio. Taigi iš viso iškastas 10,5 m² plotas, stebėtas visos trasos kasimas.

Šurfai I, II ir III archeologiniu požiūriu neinformatyvūs. *Šurfe I* kultūrinis sluoksnis buvo 25 cm storio, bet jis perkastas, nes jau beveik ant žemio gulėjo stiklo butelio (XX a. antros pusės) šukė. Čia surinkta 11 keramikos šukių, kurių du pakraštėliai puošti įgnybtom įkartėlėm, keletas kalvio darbo vinių.

Šurfe II, kuris kastas priešais bažnyčią, jau 50 cm gylyje pasiektas žemis. Kultūrinis sluoksnis buvo 15 cm storio, neintensyvus, permaišytas.

Šurfe III, kastame žemesnėje upės terasoje, ne miestelio centre, kultūrinio sluoksnio neaptikta.

Įdomiausias ir vertingiausias *šurfas IV*. Jis padidintas iki 1x1,8 m, kastas iki 1,8 m gylio. Šurfe aptiktas pastato pamatas (1–2 pav.). 62 cm gylyje šurfo P dalyje atsidenė plytų su braukomis eilė, sudaryta iš 6 plytų, sumūrytų per visą šurfo plotį iš V į R. Plytos 28x12x8 cm dydžio, viena sveika, kitos sutrupėjusios. Plytos dėtos keliomis eilėmis. Pamatas mūrytas ant akmenų pado. Akmenys 30x15x10; 25x20x15 cm dydžio, guli ant nejudinto smulkaus smėlio. Pamatą sudarė 6 eilės blogai degtų ply-